

9 питань про обов'язки класного керівника

Що повинен і не повинен робити класний керівник? Нам до проєкту безкоштовної консультації вчителів [Прошколу](#) 3-4 рази на місяць надходять питання від учителів, які відповідають за класи. Як виявилось, далеко не всі педагоги знають, що є робота, яку вони можуть на себе не брати. Хоча школа часто їх і змушує. Тому ми обрали 9 найпопулярніших запитань і попросили юристів їх прокоментувати.

Але почнемо з документів, які визначають права та обов'язки класного керівника:

1. [Положення про класного керівника](#). До речі, у нашому законодавстві є лише два положення – про класного керівника та вчителя початкових класів. Тому тут, мабуть, варто радіти, адже є окрема інструкція, яка визначає всі компетенції, права та обов'язки класного керівника.
2. Внутрішні правила розпорядку та Статут школи. Як правило, те, що закон оминає або не уточнює, окрема школа може тлумачити по-своєму (але, звісно, не порушуючи Конституцію і законодавство). Тому класному керівнику надважливо ознайомитися із правилами своєї школи.
3. Закони "[Про освіту](#)", "[Про загальну середню освіту](#)" (тут згадаймо про те, що Верховна Рада минулого тижня ухвалила [новий закон](#), який поки не набув чинності) та [Конституція](#)

України (пам'ятаємо, що класний керівник відповідає за дотримання всіх прав дітей у класі).

ЗАПИТАННЯ КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ ДО ЮРИСТІВ

1. Чи може директор школи зняти вас із класного керівництва без попередження?

Ні, упродовж навчального року школа не має права звільнити вас від обов'язків класного керівника. Це дозволено виключно в тому випадку, якщо є грубе порушення прав та інтересів дітей.

2. Чи можна звільнитися самостійно від обов'язків класного керівника посеред навчального року?

Так, оскільки, за законодавством, посада класного керівника добровільна, ви можете відмовитися від своїх обов'язків будь-коли. Єдина порада — переглянути умови вашого Трудового договору (якщо він є) та Посадової інструкції, оскільки там можуть бути вказані особливі умови, за яких ви маєте право звільнитися, чи навпаки. Якщо ж школа не ставила жодних умов, то немає перешкод для того, щоб облишити роботу класного керівника.

3. Чи може школа змусити вас до класного керівництва?

Ані школа, ані адміністрація не мають таких повноважень. Класний керівник — посада на добровільних засадах, і вчитель має дати свою згоду на це.

4. Хто може бути класним керівником?

Будь-який педагогічний працівник школи з фаховою вищою освітою та відповідною професійно-педагогічною підготовкою. Не важливо, яку саме посаду ви обіймаєте —

учителя-предметника, педагога-організатора чи керівника гуртка. До речі, класними керівниками може бути й керівництво школи – директори та завучі. Про це говорить Положення про класного керівника.

А от питання доплати за класне керівництво для директора суперечливе. [Інструкція № 102](#) говорить: “*учителям та іншим педагогічним працівникам (крім керівних) загальноосвітніх навчальних закладів провадиться додаткова оплата за класне керівництво*”). Проте якщо директор чи завуч обіймають ще посаду вчителя в цій школі та читають предмет, то, за законом, можуть отримувати виплату за класне керівництво відповідно до свого окладу як учителя (а не директора/завуча).

5. Чи повинен класний керівник відповідати за харчування дітей в школі?

Керівник школи визначає відповідального за організацію харчування (згідно з пунктом 20 [“Порядку організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах”](#)). У прями обов’язки класного керівника не входить ані збір коштів на обіди, ані їх облік чи організація харчування. Проте, знову ж таки, – краще зайвий раз перевірити Внутрішні правила розпорядку школи. Можливо, саме класних керівників у вашій школі визначили відповідальними за харчування.

6. Чи відповідає класний керівник за підручники?

І так, і ні. Адже бібліотекар видає всі книжки під особистий підпис класного керівника, що зазначено в [“Інструкції про порядок комплектування та облік підручників і навчальних посібників”](#). Але класний керівник насправді лише контролює збереження підручників протягом року, проте відповідальності за них не несе — на відміну від самого бібліотекаря та учня, який користується книгою.

7. Що з документацією та планами виховної години?

Закон не визначає обов'язкових форм класної години. Це може вирішувати педагогічна рада вашого закладу (Відповідно до Наказу МОН від 25.06.2018 №676 [“Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти”](#)). Коли і як проводити ці години – теж ваш вибір. Як і те, коли ви маєте відпрацьовувати свої години класного керівництва. А от щодо документації та різних індивідуальних планів роботи з учнями — це вирішує школа на рівні Статуту.

8. Чи має право класний керівник піти зі школи раніше, ніж завершуються уроки його класу?

Звісно, ви маєте таке право. Але варто пам'ятати, що класний керівник відповідає за дітей до кінця уроків, навіть, якщо його години вже добігли кінця.

9. Чи має класний керівник проводити інспекцію умов проживання дітей та відвідувати їх вдома?

Класний керівник мусить повідомляти в школу та соціальні служби про всі [випадки](#), коли діти, на його думку, потребують захисту чи допомоги. І так, класний керівник може приходити до учнів додому, наприклад. Але **проводити інспекцію чи складати якісь звіти має право лише соціальний інспектор**, і школа не може покласти на вас такі обов'язки.

Якщо керівництво порушує ваші права – наприклад, директор знімає вас із класного керівництва посеред початком навчального року, або вас змушують вести додаткову документацію без пояснень, **ви можете:**

1. Вимагати ознайомити вас із Внутрішніми правилами розпорядку Школи чи Статутом і просити показати вам, де в них зазначені ці вимоги.

2. Вимагати відповідних Наказів школи – наприклад, про формат виховних годин. Якщо їх немає – у вас є право проводити годину так, як ви вважаєте за потрібне.

3. Звернутися до профспілки чи в управління освіти із заявою про порушення прав.

Пам'ятайте, що класний керівник не мусить бути всесильним та робити понад свої сили. Є випадки, коли відповідальність мусять взяти на себе і школа, і батьки. Якщо у вас виникають будь-які запитання щодо ситуацій у школі, пишiть нам на proshkolu.com